

จากป่า จันตุหลี ถึงสุไหง โก-ลก

ไดส์ดับเบิลสยาม

เทือกาลส์เพลส-ลก

พักผ่อน สลากดัน...เรื่อง
น้ำ สุขอนันต์...ภาค

สุไหงโก-ลก เป็นสุดใต้แคน
สยามหรือเขตสุดทางรัฐไฟสายใต้
ปัจจุบันเป็นที่อdle ก่อตั้งของจังหวัด
นราธิวาส ซึ่งมีแม่น้ำสุไหงโก-ลกเป็น
เขตทับรัตนดุบันยังรัฐกลันตัน สาหัน-
รัฐมานาเลอเรีย โดยมีสะพานคอนกรีต
อย่างดีเชื่อมโยงดินแดนทั้งสอง
แห่งนี้ให้ประชาชนไปมาห่างกัน

สุไหงโก-ลก หมายถึงอะไร?

สุไหงโก-ลก เป็นคำนำধায়ু
หมายถึงคำคลองหรือแม่น้ำคดเคี้ยว
กีดสุไหง แปลว่าคำคลองหรือแม่น้ำ
โก-ลก เป็นคำคลอดเคี้ยว บางท่านแปลคำ
โก-ลกว่ามีดงอื้บ้าง มีดอีตื้บ้าง หรือ
ที่ชาวใต้เรียกมีครกบ้าง โดยเดาคาดพิจ
ไปดึงนิทานพื้นบ้านเกี่ยวกับการเดินทาง
ของช้างจำด้า คือช้างสำกัญเชอกนี้ไปถึง

สถานที่ดังกล่าว ปราการว่ามีความอุดมชั่วง
คล่องในคำคลอง ด้วยเหตุนี้เองจึงเรียก
คำคลองตรงนี้ว่า สุไหงโก-ลก หมายถึง
คลองมีดงอ คลองมีดอีตื้อ หรือคลอง
มีดครก บางท่านเล่าต่อไปอีกว่า โก-ลก
เป็นชื่อช้างชนผู้หนึ่งซึ่งดังดินฐาน
สมัยเริ่มแรก และมีนิราสสถานอยู่
ริมฝั่งน้ำเลยเรียกว่า สุไหงโก-ลก

ป่าจันตุหลี

เมื่อประมาณไม่ต่ำกว่า 70 ปีล่วง
มาแล้ว สุไหงโก-ลก เป็นท้องที่ขึ้นอยู่
กับอ่ำเภอสุไหงปาดี สภาพเดิมของ
สุไหงโก-ลก เป็นที่รกร้างว่างเปล่าเต็ม
ไปด้วยต้นไม้สูงใหญ่ ขนาด 2-3 คน
โอบ เรียกต้นจันตุหลี นับเป็นป่าดงดิน
เต็มไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บ และสัตว์ร้าย
นานาชนิด อาณาเขตป่าจันตุหลีนั้น

ทิศเหนืออุดต้นลูปะ อำเภอสุไหงปาดี
ทิศใต้ดงคำบลากู อำเภอเวียง ทิศตะวัน-
ออกดงคลองสุไหงโก-ลก ซึ่งเป็นเขต
ติดต่อกับรัฐกลันตัน และทิศตะวันตก
อุดต้นลະสุรุ อำเภอสุไหงปาดี

เมื่อ พ.ศ. 2460 รัฐบาลได้กรุย
ทางรถไฟสายใต้ผ่านเข้าไปในเขตป่า
จันตุหลีดงคลองสุไหงโก-ลก เพื่อจะ
เชื่อมกับทางรถไฟฟ่องละ ด้วยเหตุ
ที่กรมรถไฟฟ์โครงการจัดตั้งสถานีรถไฟ
ฟ์ ป่าจันตุหลีนี้เอง ชาวด่านลูปะ
จึงพาภันจบงของที่ดินบริเวณป่าดังกล่าว
บางคนกีโคน ไม่ทำสวนบางพารา บาง
คนกีดกั้นสิทธิ์ทางที่ดินเอาไว้และฯ
หาได้ทำประโยชน์แต่ประการใดไม่
ในที่สุดป่าจันตุหลีปราการภูมีเจ้าของ
ทางห้ามเข้า

มุขหนังในตลาดสุไหงโ哥-ลก

จากนั้นสืบต่อมา รัฐบาลได้เปิดเดินรถไฟฟ้าสถานีสุไหงโ哥-ลก ที่ดินโกลล์สถานีส่วนใหญ่คือป่าอยู่ดังเดิม แต่ฝ่ายตรงกันข้ามคือรัฐบาลปีบันยังมีชาวบ้านอาศัยอยู่หนาแน่น ชาวดำเนลปูโจะฝั่งไทยมีสินค้าจะซื้อขายแลกเปลี่ยน หรือจะซื้อเครื่องอุปโภคและบริโภคต่าง ๆ ที่จำเป็นขึ้นส่งไปที่สถานีรถไฟรัฐปีบันยัง การนำอาสินค้าเข้าออกก็ต้องเสียภาษีทั้งสองฝ่าย ก็อทั้งฝ่ายสยาม และฝ่ายกอลัมดัน จึงไม่เป็นการสะគကกับไทยเท่าที่ควร

นายวงศ์ ไชยสุวรรณ ผู้บุกเบิกสุไหงโ哥-ลก

เมื่อ พ.ศ. 2468 นายวงศ์ ไชยสุวรรณ ได้มาตั้งร้านค้าขาย ณ หลังสถานีรถไฟสุไหงโ哥-ลก ขณะนั้นมีบ้านเพียง 7 หลังค่าเรือน รวมทั้งบ้านนาของศรีด้วย และต่อมาอีกสี่ปี นายวงศ์ได้รับแต่งตั้งเป็นกำนันดำเนลปูโจะ ท่านได้ลงมือพัฒนาบริเวณป่าจันดุหลีให้มีความเริ่มๆ ก้าวหน้าตามลำดับ ดังนี้

ความเกี่ยวกับการบุกเบิกสุไหงโ哥-ลก ท่านเล่าไว้อย่างน่าสนใจว่า “ข้าพเจ้าจึงนึกว่าที่ดินป่าโกลล์สถานีรถไฟสุไหงโ哥-ลกทางทิศใต้ยังคงรกร้างว่างเปล่าอยู่มาก ถ้าทำการเผาถางป่า ปราบให้ดินรกรากนี้แล้วจะสร้างขึ้นเป็นชนบทสร้างเป็นตลาดทำให้เกิดเป็นชุมชนขึ้นได้ คงจะมีผู้คนอยู่เป็นแน่ แต่การที่จะทำการโกรนป่าไม้ขนาดใหญ่เท่ากับ 2-3 คนโภนให้ร้านเตียนได้ จะต้องลงทุนค่าจ้างดังหลายร้อยบาท หากลงทุนแล้วไม่มีคนมาอยู่ก็ไม่มีความเจริญก้าวหน้า และต้องขาดทุนเปล่า จึงเกิดความลังเลว่าควรจะทำได้หรือไม่ ข้าพเจ้าจึงได้นำแผนผังโครงการที่จะสร้างชนบทสุไหงโ哥-ลก ณ ดำเนลปูโจะนี้ไปหารือกับพระศรีสุทัศน์ ข้าหลวงประจำจังหวัดนราธิวาสสมัยนั้น ข้าหลวงได้กุ้มแพนผังและโครงการของข้าพเจ้าแล้วก็หัวเราะยะ ตอบข้าพเจ้าโดยประณามว่าความคิดน้ำ ๆ ที่แกจะปราบดินป่า สร้างเป็นเมืองขึ้นนี้ ผิดอะไร

จะมาอยู่กับแก (พุดตามความจริง) ข้าพเจ้าจึงนำโครงการและแผนผังนั้นมาปรึกษาหารือกันเพื่อนผู้ ฯ และผู้มีชื่ออักษรไทยท่าน จนเข้าหาว่าข้าพเจ้า เป็นน้าแทนทุกคน กระทำให้ข้าพเจ้าเกิดความท้อใจ”

นายวงศ์ ไชยสุวรรณ เล่าถึงตอนท่านตัดสินใจลงมือปฏิบัติว่า “ข้าพเจ้าซักกันไว้ใจตนเอง กล่าวว่า อาจจะเป็นน้าจริง ๆ ก็ได้ เก็บจะหมดความนานะในการที่จะสร้างชนบทนี้ เสียแล้ว แต่บังเอิญก็มีนาขอกลั่นสารนกถุงยะ นายเจ้าหมัด สาระนายเจ้าอุเช็ง นายหัวนยาขยะ และนายอา瓦 บือชา ล้วนเป็นเจ้าของที่ดินบริเวณป่าจันดุหลีเท็น โครงการของข้าพเจ้าว่ามีประโยชน์ดี ถ้าคิดสำเร็จแล้วจะทำประโยชน์ให้กับประชาชนเป็นอันมาก พากษาจึงรับรวมเงินเป็นจำนวน 500 บาท (สมัยนั้นเงินจำนวนนี้มีค่ามากน้ำ) นามชอบให้ข้าพเจ้า พร้อมกับมอบกรรมสิทธิ์ที่ดินให้ข้าพเจ้าจัดการถางป่าและปราบที่ดินข้าพเจ้าได้จัดการตามโครงการ แล้วลงมือตัดถอนในบริเวณเนื้อที่ดิน ซึ่งทำการปราบมันเป็นเนื้อที่ 1,225 ไร่ ได้ตัดถอนตามแผนผัง รวม 31 สาย การสร้างถนนทั้งหมดนี้จ้างเหมาทำเป็นสาย ๆ ค่าจ้างเหมาตั้งแต่สายละ 6-7-8 บาท ราคาสูงที่สุดสายละ 12 บาท โดยราคาเงินในสมัยนั้นค่าน้ำเงินสูง ถ้าเทียบกับเงินสมัยปัจจุบันนี้ เงิน 1 บาท สมัยนั้นเท่ากับจำนวน 500 บาทสมัยนี้ ชาวบ้านสมัยนั้นต้องเสียเงินรัชชุปการให้กับรัฐบาลปีละ 3 บาท นันเวลาเป็นปี ๆ ชาวบ้านยังหาเงินจำนวน 3 บาท ไม่สำรองค่ารัชชุปการให้กับรัฐบาลไม่ได้ ถึงกับต้องล้มกุมอาด้าวน่าทำงานให้ขาดลับ 1 เดือน ใช้แรงงานแทนเงิน แล้วรัฐบาล

เสียงเงินรัชปการทั้งค่าปรับอีก ๓ บาท เป็นเงิน ๘ บาท ให้มีอสร้างถนนเป็นสาย ๆ และพร้อมทั้งปรบหัวดินรวมเดือนเรียนรู้อยู่แล้ว”¹

จัดตั้งเทศบาลถ่องอกอำเภอ

นายวงศ์ ไชยสุวรรณ พร้อมด้วยคณะได้สร้างหลักปึกฐานสุ่่ทาง-โภ-ลักษ์ขึ้นเป็นร่างแล้ว ท่านก็จัดสร้างตลาดสดขึ้น ๑ หลัง แล้วประชุมราษฎรทั้ง ๑๒ หมู่บ้านของตำบลปูไบโดยให้ชาวบ้านนำสินค้าไปนั่งขายที่ตลาดใหม่ นอกจากนี้ขึ้นสร้างความนิยมขึ้น เช่น วันสาร์ วันอาทิตย์ จัดตลาดนัดซื้อขายสินค้า เวลากลางคืนที่ตลาดใหม่นี้มีนหรสพพื้นบ้านแสดงประชันกัน เป็นการรื่นเริงสีสันมากครั้ง

เพื่อต้องการให้ชาวบ้านมาดังล้านฐานมากขึ้น นายวงศ์จึงแนะนำชักจูงเจ้าของที่คิดดังกล่าวข้างต้นสร้างห้องแถวขึ้นเจ้าของที่คิดจะ ๒-๓ ห้อง และให้ตัดที่คิดแบบง่ายให้แก่ผู้อื่นบ้าง ราคาที่คิดสมัยนั้นห้องละ ๒๐-๓๐ บาท ถ้าผ่อนเดือนละ ๕๐ สตางค์บ้าง ๑ บาทบ้าง แต่มีข้อสัญญาไว้ผู้ใดซื้อที่คิดแล้วไม่สร้างบ้านหรือห้องแถวอยู่อาจคำขาดใน ๑ เดือน เจ้าของจะเรียกที่คิดคืนไปหากไม่แก่ผู้อื่นต่อไป

ปี ๒๔๘๓ ปรากฏว่าสุ่่ทางโภ-ลักษ์มีจำนวนราษฎร ๖,๕๐๐ คนเศษ เมื่อรวมกับตำบลปูไบ ซึ่งมีราษฎรอยู่ก่อนแล้ว ๕,๘๐๐ คน จึงรวมทั้งสิ้น ๑๒,๓๐๐ คน กลางปี ๒๔๘๓ ผู้อ้าง รัฐบาลได้แยกตำบลปูไบออกเป็น ๒ ตำบล โดยเอาอาณาเขตปัจจุบันที่สร้างชุมชนขึ้น

1 หนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายวงศ์ ไชยสุวรรณ ณ เมรุวัดชล-เนลิมเขต ๒๒ กันยายน ๒๕๑๑ โรงพยาบาลสุ่่ทางโภ-ลักษ์

เข้าและเย็บเฉพาะเชื้อนี้ เสบอ

ธุรกิจสุ่่ทางโภ-ลักษ์ ขึ้นอยู่กับมาเลเซีย

นายวงศ์ ไชยสุวรรณ ผู้บุกเบิกสุ่่ทางโภ-ลักษ์ จากป่าดงดินขึ้นดุกเลิมาเป็นป่าใหญ่ธุรกิจการค้าที่ทันสมัย ท่านจึงแก่กรรมเมื่อปี ๒๕๑๑ นับว่าเป็นผู้มีเกียรติคุณค่าของท้องถิ่นนี้ได้อย่างถูกต้อง และได้สร้างรากฐานสุ่่ทางโภ-ลักษ์ ไว้อย่างมั่นคง จากจำนวนบ้าน ๗ หลังค่าเรือน เมื่อ ๕๐ กว่าปีมาแล้ว ปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๒๖) เทศบาลตำบลสุ่่ทางโภ-ลักษ์ มีจำนวนบ้าน ๔,๒๑๕ หลังค่าเรือน และมีราษฎรทั้งสิ้น ๒๔,๐๓๓ คน

สุ่่ทางโภ-ลักษ์ กำลังพิพากษาธุรกิจ โดยเฉพาะรายได้จากชาวนาเล็บที่ข้ามฟากมาซื้อสินค้าและใช้บริการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนตั้งแต่ชั้นเรียนจนถึงชั้นรองลงมาเป็นจำนวนมากไม่ต่ำกว่า ๒๐ แห่ง ที่ไม่พอเพียงกับอาคันตุกะโดยเฉพาะวันพฤหัส วันศุกร์ เป็นวันหยุดสักป้าหัวของชาวนาเล็บโรงเรียนชั้นต่ำๆ แห่งนี้ไม่มีห้องว่างเหลือ

ขณะนี้ฟื้นค้าสู่ไทยโก-ลก กำลังสร้าง โรงเรมชั้นหนึ่งขึ้นอีกชื่อ เก็นดิ้ง มี จำนวนห้องถึง 222 ห้อง พร้อมกับ สร้างศูนย์การค้าใหญ่โดย เป็นเงินทุน ไม่ต่ำกว่า 200 ล้านบาท อีกไม่นาน สู่ไทยโก-ลก ก็คงกลับขึ้นอีกจากนี้ ซึ่งมีร้านอาหาร ร้านขายสินค้าต่าง ๆ ให้มีอนาคตอุตสาหกรรมนี้เป็น จำนวนพัน โครงการนี้จะพูดให้เห็น ก้าพจน์ว่าถ้าคุณเชื่อเหล่านี้ที่อยู่ตาม สถานที่บริการในสู่ไทยโก-ลก และ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ยืนข้ามทาง เรียงหนึ่งต่ออีก คันแล้วก็อาจจะเห็น ตั้งแต่สุดได้แคนสยามจนถึงสุดเหนือ แคนสยามนั้นที่ยว เมื่อเดินทางกลับ ออกจากสู่ไทยโก-ลก ไปยังจังหวัดภาคเหนือ พนักงานไปยังเมืองเดียวว่ารับจดหมาย ธนาณัติจากสู่ไทยโก-ลก ไปยังจังหวัด ภาคเหนือ จดหมายธนาณัติไม่ต่ำกว่า 100 ฉบับต่อวัน นี่รวมทั้งของโสเกลส์ และคนไทยที่ออกไปหากินฝั่งแม่น้ำเจ้า โขฯ เนพะฯ ทุกด้านเดือนมียอดเงิน ธนาณัติวันละ 2-3 แสนบาท ถ้ารวม กับยอดฝากธนาคารอื่น ๆ อีก ก็ มากกว่าหนึ่งล้านบาท แสดงว่ารายได้ จากธุรกิจบนขาอ่อนไม่เลวที่เดียว อีกประการหนึ่งแต่ละวันเงินตราที่ สะพัดในตลาดสู่ไทยโก-ลก ไม่น้อยกว่า 100 ล้านบาท มากกว่าตลาดหาดใหญ่ถึง เท่าตัว

รถโดยสารมีเที่ยวสองล้อเครื่อง

ขณะที่พวกเรามุ่งคุยกันที่สำนัก งานเทศบาลตำบลสู่ไทยโก-ลก ผู้เขียน มองไปที่ถนนด้านหน้าก็เห็นโซเฟอร์ ส่องล้อเครื่องหลายคนสวมเสื้อกั๊กสีแดง มีผู้โดยสารซ้อนท้าย รถแล่นชิวเข้ามา หน้าสำนักงาน คุณวิรัญ แห่งสวัสดิ์

สารสื่อมอเตอร์ไซด์รับจ้าง

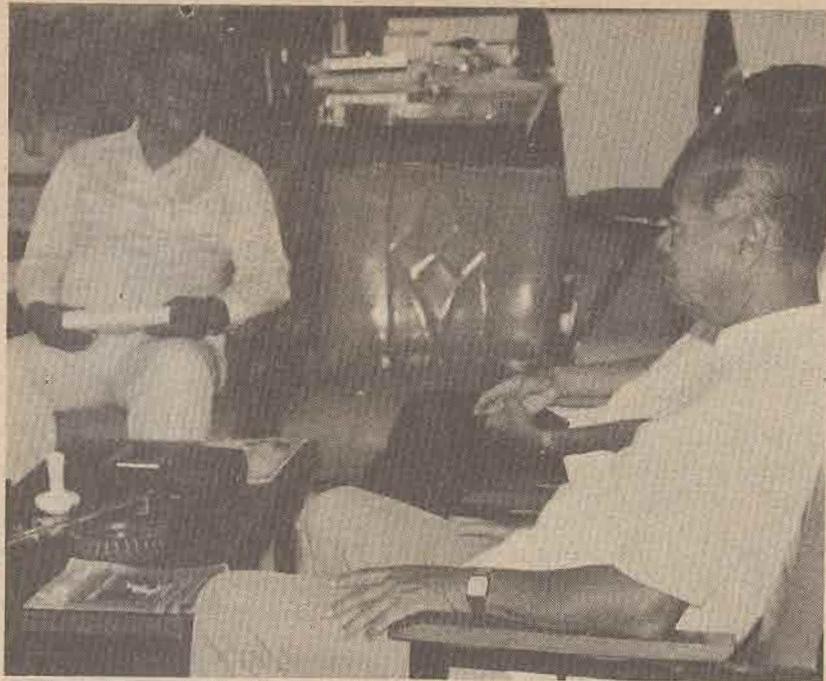
เจ้าหน้าที่เทศบาลก็เล่าว่า “สู่ไทยโก-ลก ไม่มีรถดูก ฯ หรือรถเมล์เล็กบริการผู้ ได้ยศารอย่างจังหวัดอื่น ๆ ที่มีอยู่คือ รถจักรยานยนต์สองตัวอีก หรือสองล้อ เครื่องจำนวนหกานพันคัน รถรับจ้าง เหล่านี้จอดเป็นทิวແ殿堂ไว้สองเรน หรือตามจุดสำคัญในตลาดสู่ไทยโก-ลก เพื่อรับผู้โดยสาร

ที่น่าสนใจก็คือ เจ้าของรถแต่ละคัน สามารถเดินทาง ฯ ทันเดือดทันส่วน เสื้อกั๊กดังกล่าวเนี้ยเป็นนโยบายของ ตำรวจท้องที่สู่ไทยโก-ลก โดยกำหนด ด้านทางที่รถจอดตามจุดต่าง ๆ แต่ละจุด จะแบ่งกันด้วยเสื้อกั๊ก กิ่มสีเขียว สีแดง และสีน้ำเงิน จึงไม่มีปัญหาที่ รถรับจ้างไปปะอุ่นผู้โดยสารเดินควร จึงเป็นการเลือกกันทำมาหากินตามจุด ต่าง ๆ และที่น่าชื่นคือหลังเสื้อกั๊กเด ลักษณะนี้หมายความประจําตัวคนขับ เพื่อมีเรื่องมีคดี เจ้าทุกชีวะแจ้งหมาย เลขประจําตัวคนขับโดยไม่จำเป็นต้องรู้ จักชื่อเสียงจริงนาม”

คุณประเสริฐ บุญญาวิโรจน์ เจ้าหน้าที่เทศบาลอีกผู้หนึ่งได้พูด ถึงรถสองล้อเครื่องทางฝั่งตรงกันข้าม ว่า “ตำรวจมาแล็บบังคับให้ผู้ขับขี่ รถสองล้อเครื่องทุกคนสวมหมวกกัน- น็อก เขาเข้ามาทางฝั่งเราเกิดอุบัติ หมวกออก เดี๋ยวเข้าไปฝังเขาก็ต้องไม่ เข้าหมวกกันน็อกในละ 2-3 บาท เพื่อ ไม่ให้พิດกฎหมาย อีกอย่างหนึ่งคนนั้ง ขอนหักไม่ว่าหุ้นส่วนหรือชาหุ้นส่วนต้อง นั่งกรอบมา หันหน้าไปทางเดียวกับผู้ ขับ แต่ของผู้โดยสารซ้อนท้ายเอาขาออก มาด้านข้าง คือนั่งตะแคงข้างคันผู้ขับ เมื่อกีดกันด้วยเข็มและ ผู้โดยสารหรือ ผู้ซ้อนท้ายผู้โดยสารข่อนได้รับอันตราย มากกว่า”

กองทัพมตและเรือรุน

สู่ไทยโก-ลก มีการลักลอบสินค้า เข้าออกคันเป็นประจำ บางทีมีการล่าเลี้ยง โดยใช้กองทัพคนข้าวสารเป็นตุ้ง เล็ก ๆ นำไปให้ฟื้นค้าฝั่งมาเลเซียที่ นารอับ บนรถไฟฟ้าได้ก่อนจะถึง

คุณนิพ จักรวรรดี (หน้าตรง) และคุณอรุณ วิรave เศษาพล

ปลายทางคือสุไหงโก-ลก เราจะพบเสมอคือ มีเด็กน้ำง ผู้ใหญ่บ้างลำเลียงข้าวสารเข็นรถไฟจากบะดา หรือดัน-หยงมัสด บางครั้งก็หนีคำร้องไฟกันรุนแรง แต่บางครั้งก็ไม่มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น

เนื่องจากลักษณะ สุไหงโก-ลก แบ่งฝั่งระหว่างไทยกับมาเลเซีย ทำให้มีการทำเรือเล็ก ๆ มากมาก เพื่อใช้ขนส่งสินค้า พาหนะในการขนส่งนี้เป็นเรือพายเล็ก ๆ ชาวบ้านเรียก เรือรุน กีอเรือที่ใช้แรงคนผลักให้เคลื่อน เนื่องจากลักษณะไม่ลึกนัก จึงผลักหรือดันให้เรือพุ่งไปฝั่งตรงกันข้าม

คุณวิรุณเล่าดิฉเรื่องนุนว่า “ของเราก็มีของเขาก็มีครับ ต่างเอาสินค้าใส่เรือผลักให้ฝั่งทางในนั้น ตอนนี้ท่าของเทศบาลมีถึง 10 กว่าท่า โครงสร้างไม่ได้กันน้ำกับควบคุมดูแล แต่ส่วนใหญ่แล้วที่ดินของโครงสร้างอยู่ชั้นที่ดินกีมักประมูลได้และร่วร้ายไปตาม ๆ กัน”

จากนั้นผู้เขียนได้พบกับคุณอรุณ วิรave เศษาพล นายกเทศมนตรี และคุณนิพ จักรวรรดี ปลัดเทศบาล ทำให้ได้ทราบเรื่องที่น่าสนใจหลายประการ ดังต่อไปนี้

รัฐเดินตามหลังเทศบาล

ปัจจุบันฟื้นคืนกิจกรรมต่างๆ ทุกแห่งท้องเพื่อสร้างสรรค์สุไหงโก-ลก ให้เจริญก้าวหน้าเป็นเมืองใหญ่ที่ทันสมัย ระหว่างที่เทศบาลกำลังดำเนินการ ไม่ว่า งานก่อสร้างโรงเรียน ศูนย์การค้าหรือ โรงงานอุตสาหกรรม เช่น โรงงานทำผ้าปาเต๊ะ โรงงานทำเส้นหมี่ และโรงงานทำหมูปิ้งก็ปรากฏว่าได้รับผลเป็นอย่างดี แต่เป็นที่น่าเสียดาย หน่วยงานรัฐบาล ไม่สามารถบริการด้านสาธารณูปโภค ได้ผลเท่าที่ควร เช่น ถนนหลายสายยังขาดหายไปได้มาตรฐาน บางแห่งยังเป็นหลุมเป็นปoth ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลมีงบประมาณไม่เพียงพอ ส่วนงบประมาณที่ได้จากการรัฐบาลโดยตรงแต่ละปีก็น้อยมาก เพราะรัฐบาลจำเป็นแจกจ่ายไปให้

เทศบาลทั่วประเทศ เราคิดว่ารัฐบาลควรดำเนินดึงเทศบาลให้การให้มากให้แน่น ให้เฉพาะอย่างยิ่ง สุไหงโก-ลก เป็นเมืองหน้าตัวไวยาวาด่างประเทศ ก็จะช่วยทุ่มงบประมาณให้เป็นพิเศษ ฉะนั้นแล้วรัฐเดินตามหลังเทศบาล ก็ไม่สามารถบริการประชาชนได้ดีนั้น เมื่อเดือนที่แล้ว

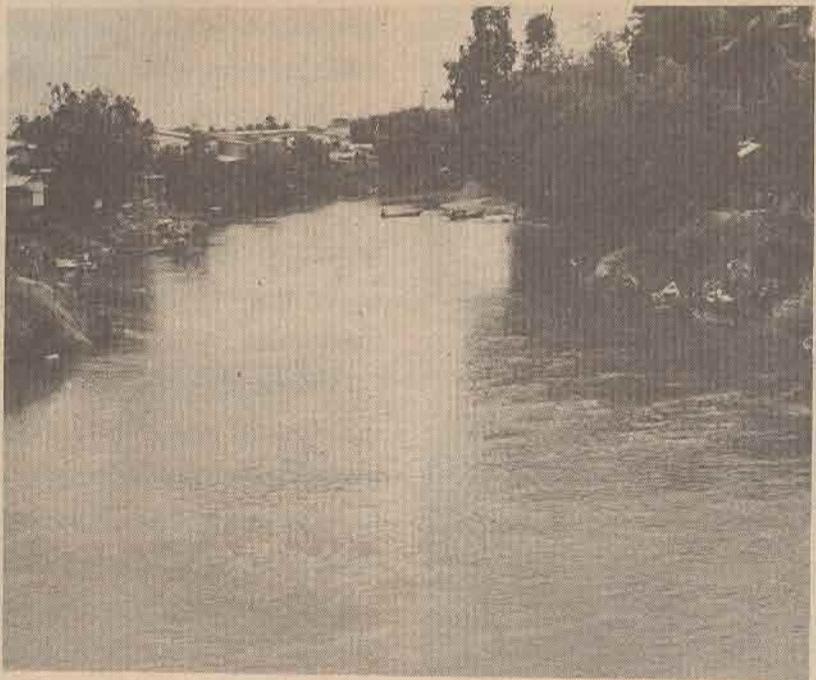
ไทรทัศน์รับได้แต่ลมเฉเชีย

นายกเทศมนตรีพูดถึงเรื่องไทรทัศน์ว่า “ไทรทัศน์ที่นี่รับได้เฉพาะที่มาจากมาเลเซีย ของชาติและแสงแจ้งมากครับ ไม่บ้าไม่ยา躁อย่างเมืองไทย ซอง 7 หรือครับไม่ต้องพูดถึงที่จังหวัดส่วนซอง 10 ก็ไม่ชัดเจนเรื่องนี้เป็นข้อเสียอย่างมากแต่เวลาที่ชาวสุไหงโก-ลก เขายังไม่บ้านหรอกครับ เพราะอยู่ดีโดยเปล่าแทนแล้ว ผู้คนติดต่อไปที่กรมประชาสัมพันธ์ว่าความมีโครงการติดตั้งจานเรดาร์ด้วยหอดูดาวที่สุไหงโก-ลก ให้ได้ผลดีวับ จนบัดนี้ก็ยังไม่มีข่าวเลขครับ ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้คนพยายามดำเนินการเรื่องนี้ให้เร็วที่สุด”

นายกเทศมนตรีพูดต่อไปว่า “ถ้าหากน้ำดูไทรทัศน์ทางเมืองไทยได้แล้ว ผู้คนต้องบ้านอยู่ที่สุด ทำให้ชาวบ้านพูดภาษาไทยได้ดีขึ้น ที่รัฐดึงเงินมาเพิ่มวิทยุกระจายเสียงไทย แสดงว่าเขามีความสนใจทั้งที่ไม่เห็นภาพ ทำไม่วรรูบราดึงไม่ทุ่มเทให้มากเรื่องนี้ ซึ่ง ผู้ต้องมาเป็นปัญหาอันดับแรกที่ต้องการให้ช่วย ฉะนั้นแล้วจะมีปัญหาหลายอย่างตามมา...”

เด็กไทยข้ามไปเรียนสั่งมาเลเซีย

“เรามีปัญหาเกี่ยวกับเด็กไทย บุตรลูกนิยมข้ามไปเรียนสั่งในนี้” ปลัดเทศบาลเริ่มร้องใหม่ “เนื่องจากขาดดงการเรียนภาษาลាតู ตอนบางคนเขียนอุกนายช่างอาจร่างไปเรียนภาษาจีนด้วย

คลองสุไหงโก-ลก เชื่อมฟั่งไทร-นา เลข.เชียง

ผมคิดว่าการจัดซื้นเด็กเล็กหรือซื้นเดรียนประตอนมีความจำเป็นสำหรับเด็กไทยมุสลิมนาก เพราะด้วยสาสารถรู้ภาษาไทยหรือพูดภาษาไทยก่อนเรียนชั้น ป.1 เมื่อไปเรียนชั้นประตอนพร้อมกับเด็กไทยก็ย่อมไม่เป็นปัญหา ความจริงแล้วคร ฯ ก็ต้องการให้ลูกหลานรู้ภาษาไทย บังคับการที่พ่อแม่พูดไม่เป็นแต่ลูกสามารถพูดได้บังที่พ่อแม่เกิดความภูมิใจ กรณีไม่ต้องการให้เด็กไทยเข้ามาไปเรียนที่ฟั่งมาเลย์ รัฐบาลและหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษาของเรามีความวิตกและได้ประชุมสัมมนา กันที่โรงแรมดันหยง จังหวัดราชวิเชียรเพื่อหารือวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้”

ปลัดเทศบาลทุดด้วยเสียงชัดเจน ต่อไปว่า “ฟั่งมาเลย์เป็นส่างเสริมและสนับสนุนเด็กที่เข้ามาไปจากฟั่งเรา เช่นเด็กในมีบัตรประชาชนเขาก็ทำให้ เสมือนบัตรประชาชน 2 ประเทศ กลับเป็นเด็ก 2 สัญชาติ นอกจากนี้เขายังบริการพิธีทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นค่าเล่าเรียนและ

ค่าอาหารกลางวัน ตลอดไปส่งเสริมบริการแนะนำนักเรียนโดยตลอดดังเดชั้นต่า จนถึงชั้นสูง เมื่อเรียนจบแล้วเขาก็ยังไม่ปล่อยเด็กตามบัญชีตามกรรม ก็อดิดตามว่าเด็กนี้งานทำแล้วหรือไม่? หน่วยงานใดมีตำแหน่งว่างก็ผลิตกำลังคนสำหรับหน่วยงานนั้น ไม่ใช่ผลิตกันส่างเดชอย่างฟั่งเรา เด็กฟั่งไทยส่วนใหญ่ไม่ได้รับการบริการฟรีแล้ว บางครั้งก็มีเรื่องจุกจิกบุญหมิ่น เช่นเด็กจะเข้าเรียนก็ต้องมีหลักฐานหลักของบ้านที่บุญยาก นี่แหลกครับคือความแตกต่างระหว่างการบริการศึกษาทั้ง 2 ฟั่ง เกี่ยวกับการออกบัตรคิดว่าเขาก็เรียนภาษาได้ก็สอนองให้เขารีียนภาษาบ้านนั้น แต่ขณะเดียวกันเราต้องสอนภาษาไทย เป็นหลักและมีภาษาอื่นเป็นส่วนประกอบ ตอนนี้รวมมิตรกรรมการครุยสอนอิสลามของสุไหงโก-ลก และ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อไปกำลังพิจารณาโครงสร้างการเด็กเล็ก และโครงสร้างศึกษา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะจะ

เน้นที่สุไหงโก-ลกเป็นประการสำคัญ” นาเดชเชื่อว่าตนจะควรมีผลด้วยให้ไทย

“ความปลอดภัยที่นี่คือมากครับ ผู้เข้าใจว่าอสโตรนิชิส หรือชื่อชานนาจากฟั่งมาเลย์” ปลัดเทศบาลเริ่มประเดินต่อไป “ทางฟั่งโน้นเข้าห้ามพากาญชุกนิด แม้มีกระสุนเป็นนัดเดียว จับได้ไว้ในฐานครอบครองก็ต้องโคนประหารชีวิต เลยทำให้สุไหงโก-ลก พลอบเรียบร้อยไปด้วย แต่ถ้ามีเรื่องก็มักเป็นพวกร้าวที่มาจากการต่างจังหวัดเป็นส่วนมาก”

ปลัดเทศบาลเล่าประสบการณ์ต่อไปว่า “ถ้าพนไปนั่งตามร้านอาหาร และสังเกตดูว่าให้ไห้หนุบกันล้วนแล้ว แสดงอาการเม่าเหลืออกมา ก็เป็นที่รังเก็บแก้ไขอื่น นี่แสดงว่าสังคมเปลี่ยนไปในทางที่ดี สุไหงโก-ลกมีร้านอาหารมากนักแต่น้อยก็จะมีเรื่องเม่าเหล้าแล้วฉกตอยกัน”

เกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าทิบของชาวมาเลย์นั้น ปลัดเทศบาลเล่าว่า “อย่างเมื่อก่อนพนไปนั่งที่ร้านอาหารราษฎร์ ทุกโตะเดิมไปด้วยลูกค้ามาเลย์ เขาไม่เงินแขกผู้หญิงหรือค่าทิบครึ่งละอย่างน้อย 100 เหรียญ น้ำร่องหญิงร้องเพลงจบแล้วจะมีพวงมาลัยล้อจก แฉมมีเน็งค์ 500 สองใบติดไปทุกครั้ง คืนหนึ่ง ๆ เขายอดเดลักษณะจะได้เงินจำนวนนี้ไม่ต่ำกว่า 4,000 – 5,000 บาท”

ผู้สั่งไห้ยกอยคุณเดือด

เมื่อเห็นว่าชาวมาเลย์ที่เข้ามานะเกี่ยวเป็นตัวเงินตัวทอง ปัญหาที่ตามมาคือคนฟั่งเราทำด้วยเป็นไกด์ผู้ขอคุณเดือดทุกขณะท่าที่จะกระทำได้ ปลัดเทศบาลเล่าต่อไปว่า “พอนักเที่ยวมาเลย์เข้ามานะพานมาฟั่งไทยแล้ว ไกด์ผู้กินนำร่องนั่งส่วนมากเป็นป้ายคำไปรับทันที

ด้านตรวจคนเข้าเมืองที่ฝั่งไทย

พวกไก่ก็ถูกจ่ายเดินทางไปดำเนินการให้สมนติว่าต้องเสียค่าธรรมเนียมที่ค่านคนละ 10 บาท พวกผีก็จะตีเป็น 20-30 บาท แล้วไม่ยอมกินหนังสือเดินทางจนกว่าคุณเลือดให้อันตามต้องการ

พอทำหนังสือเดินทางแล้ว พวกผีก็นำเงินไปที่โรงแรมหรือช่องโ索เกวี่ ระหว่างทางก็คิดค่าโดยสารอีกเท่าตัว เมื่อถึงช่องโโซเกวี่แล้วก็คุณเลือดแยกอีกครั้ง ก็อสมนติว่าราคายัง 300 บาท กินออก 700-800 บาท ที่เหลือผีก็ขึ้นตัวกับแม่แล้วหรือแมงดา จากนั้นมันก็พาไปคุณเลือดต่อที่ร้านอาหารเรื่องกินเรื่องเลี้ยงกันนี่ พวกมาเลย์เขาไม่อันหรอกครับ บางครั้งกินโดยหนึ่ง ๆ ถึง 1,000 เหรียญ หรือหนึ่งบาท กินกันแล้วเสร็จพวกผีก็คุณเลือดอีกที เช่น ราคาอาหาร 700 บาท กินออกมาก 1,500 บาท เสร็จแล้วก็เอาส่วนที่เหลือเข้า

กระเปา

จากนั้นนำแยกไปคุณเลือดต่อที่ร้านตัดเสื้อ ตัดกางเกง หรือร้านขายของต่าง ๆ มันจะขึ้นตากันเข้าห้องน้ำ ทุกครั้งเป็นสัญญาณปฏิบัติการ ที่น่าเกลียดคือ แม้มีเดร่องท้าดี ๆ ของแยกกีซังโดยน้ำโนยะหรือโดยเรือหางท้าแล้ว จะเปลี่ยนแทน และขึ้น่าเกลียดกว่านั้นคือเมื่อนำแยกไปเที่ยวช่องโโซเกวี่ มันให้แยกเที่ยวผู้หญิงทุกคน แยกนางคนไม่ตั้งใจเพียงแต่ร่วมเดินทางมากันเพื่อผู้หญิง นางคนแยกสังหารศรีไม่ไหวก็ยังโดยนิดเดียวทั้งนั้น มวลานี้ได้ป่าว่าไก่ผีเหล่านี้ทำงานเป็นแก้งค์แล้วครับ"

คุณอรุณ วีระเดชาพล นายกเทศมนตรีมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า "ผมคิดว่าเรื่องนี้ต้องแก้ไขด้วยความเด็ดขาด ราคาน้ำดื่มค่าต่าง ๆ ต้องมีอ่อนโยนไม่ใช้ชั้นลงตามอำเภอใจ ส่วนใหญ่ทางผู้ประกอบการไม่อาจรับ เนื่องจากห้าม

สูบบุหรี่ในห้องประชุมที่มีเครื่องปรับอากาศ อย่างห้องประชุมจังหวัด แต่ปรากฏว่าบันไดประชุมมีที่เขียบบุหรี่วางเอาไว้ทำไว ทางมาเลย์สมัยก่อนโน้นเขามีโฆษณาขายบุหรี่ทางโทรทัศน์แต่เดิมบันไดหุ้นโดยมาตราจิง ๆ เข้าห้องข้าราชการสูบบุหรี่ ถ้าใครฝ่าฝืนก็จะไม่รับพิจารณาขึ้นเงินเดือน 2 ขั้น"

มาเลเซียเริ่มเข้มงวด

สองอาทิตย์ที่ผ่านมานี้ปรากฏเรื่องที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น คือรัฐบาลมาเลเซียคำสั่งห้ามงดเวที่ยว กับการออกนักประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงการทำงานสือเดินทาง และเสื้อค่าธรรมเนียมออกประเทศครั้งละ 30-40 เหรียญ และอาจมีแนวโน้มถึง 100 เหรียญ คุณอรุณกล่าวถึงสาเหตุให้ฟังว่า

"ผมทราบจากฝ่ายตรวจคนเข้าเมืองว่ารัฐบาลมาเลเซียรื้อฟื้นกฎหมายเก่าขึ้นมา คือกฎหมายที่ทำไว้สมัย

คุณมาลี สังข์ทอง

รองพล พ.พิบูลสงคราม ได้บรรบุว่า พลเมืองประเทศหนึ่งเข้าสู่ประเทศหนึ่งในรัตน์ไม่กิน 25 กม. ให้ใช้ชื่อเดอร์พาสต์ ถ้าเกินกว่านี้ให้ใช้พาสปอร์ต การที่ทำนองเดอร์พาสต์ผิดคิดว่าเป็นการสะกดกันการเข้าออก โดยเฉพาะคนของ เขายังไห้เข้ามาทางฝั่งเรา เพราะเขาต้อง ว่าชาวนาเลยคันหนึ่งนำเงินอย่างน้อย กันละ 200 เหรียญมาทุ่มให้ฝั่งเรา และ ที่น่ากลัวอย่างคือ ได้ป่าว่าวันอเดอร์- พาสต์ต้องใช้เพียงครั้งเดียวในระยะ 8 เดือน เช่น ออกหนังสือเดือนมกราคม ไปหมดอาชญาดื่นดูนาขัน สมนดิว่า เราขอเดือนมกราคมแล้วไปใช้เดือน กุมภาพันธ์ มีปัญหาว่าในเดือนกุมภาพันธ์เรื่องอึกได้ไหม? หรือจะรอให้หมดเดือนมิถุนาขันเสียก่อน

อึกอย่างหนึ่งผิดคิดว่ารัฐบาลของ เขายังเป็นต้องวางรายรับไว้ให้นาก จึง เก็บภาษีต่าง ๆ ไม่มีอะไรหลงเหลือที่จะ ไม่เก็บ และเก็บสูงกว่าของเรามาก ด้วย

อย่างเช่นเก็บภาษีที่ดินของเขาว่าละ 150 บาท ของราษฎร 5-7 บาทเท่านั้น

คุณอรุณเล่าเรื่องมาเล็กเรื่น เห็นวงศต่อไปว่า “เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม นี้เราจะจัดการคืนกรรมชั้นนิติ ระหว่าง ข้าราชการฝั่งไทยสู่ไทยโก-ลก กับ ข้าราชการมาเลเซียฝั่งกลันตัน พ่อรุ่งชา เพกาลับไปแล้วก็เกิดรายการภารกิจติด ตามมา ขาดตลาดสู่ไทยโก-ลกเข้าใจผิด ว่าเราเลี้ยงเขาไม่ดีพอ แต่ความจริงไม่ เกี่ยวกันเลย มันมีสาเหตุมาจากฐานะ กลางที่กัวลาลัมเปอร์ เดินเดินอาเครยสู- กิจของเราด้านสะเตือน พ่อค้าแม่ค้าฝั่ง เรายากันวิถีวิถี แม้แต่พวกไทย บุล衾สู่ไทยโก-ลกก็ไม่พอใจบุล衾สู่ โน้น บางคนพูดด้วยอารมณ์เสียว่า อย่า ส่งข้าวสารไปให้พวกมาเลเซียนแล้วมัน จะรู้สึก” ตอนท้ายนายกเทศมนตรีข่าวว่า “เรื่องข้าวซุปเปอร์โกโนเรียนเป็น ข่าวอกน้ำที่หลัง ไม่ได้เกี่ยวกันเรื่องนี้ เลยกัน”

คุณกันคุณมาลีกับบทสูตร
ณ ถนนอารีฟมรรคา เดือน
ไปด้วยสถานที่บริการความสุขให้แก่
บุรุษนักที่ทำงานฝั่งตรงกันข้าม ที่นี่มี
ร้านตัดผมและตัดผมถึง 3 ร้าน คือมาลี
นานาเบอร์ นาตาลล้อ และคุณกุ้ง ร้านมาลี
นานาเบอร์ซึ่งตัดผมผู้ชายโดยเฉพาะเป็น
ร้านเล็ก ๆ มีม้านกันเป็นห้อง ๆ แต่
ละห้องมีพนักงานสาวสาวกระโปรง
แดงและเสื้อขาวคือบริการถูกค้าน้ำเลือด

คุณมาลี สังข์ทอง วัย 30 เศษ
เจ้าของร้านได้ออกมาตั้งรับด้วยความ
ยินดี เชือล่าเรื่องธุรกิจให้ฟังอย่างเป็น
กันเองว่า “ดีลันเป็นชาวระโนด จังหวัด
สงขลา เกษหางานอยู่ที่ร้านตัดผมฟูจิ
ปัตตานีร่วม 2 ปี แล้วมาเป็นพนักงาน
ตัดผมอยู่ที่ได้โรงเรียนมอลิน สุไหง-
โภ-ลก 2 ปีต่อมาดีลันมาเปิดกิจการเอง
เพิ่งเปิดได้ 3 เดือนนี้เองค่ะ ค่าเช่าร้าน
กำลงทุนร่วมแสนกว่า เวลาเนี้ยพนัก
งานอยู่ 4-5 คน ทุกคนเป็นญาติกัน
ทั้งนั้น

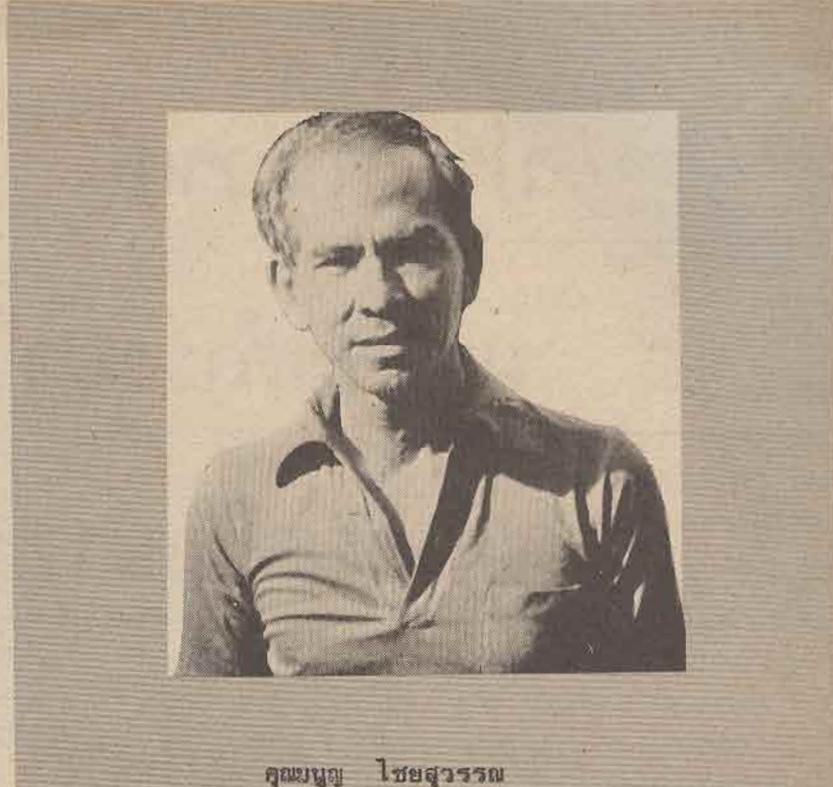
ถูกแล้วค่าคนที่มารับบริการล้วน
มากกฝั่งโน้น เรากิจการตัดผม สร้าง
กระแส และชุมชนนักธุรกิจ 55 บาท
ถ้าเป็นคนไทย 85 บาท แต่หมุนเวียนค้า
มีน้อยค่ะ เพราะเกิดเรื่องเข้มงวดทาง
มาเลเซียทำให้รายได้ตกต่ำย่างน่า
ใจหาย คิดคูณจะครึ่งก่อน ๆ เศษได้
วันละ 1,000-2,000 บาท แต่ตอนนี้
ตกเหลือ 400-500 บาทต่อวัน ไม่พอสนับ
ค่าเลี้ยงดูพนักงานเลย ไม่ทราบว่าจะ
เป็นอยู่ชั่วนี้อีกนานเท่าไร”

คุณมาลีเล่าถึงถูกค้าของเชอว่า
“ถูกค้าที่มาอุดหนุนกีมาตัดผมอย่างเดียว
ไม่ลวนลามพนักงานเลย ถ้าจับไม่จับ
มือบ้างก็ต้อนที่เขาสะลาม คือประเพณี
จับมือจาก ตอนแรกเล่นเอาแพกเรา
ใจคอไม่สู้ดี แต่ตอนหลังก็เหลือ ๆ กะ

ดิฉันเห็นว่าตัวจะลวนลมละก็พีไทยนี่เอง กรณีพนักงานออกไปรับแขก ข้างนอกนั้นเรามีทำกัน เพราะกลัวสีเขียวเสียงและเลขเด็ดไปใหญ่ คือแขกไปไม่หมายต่อ ๆ กันไม่สั่นสุด"

เกี่ยวกับซ่องไสเกพธ์หรือกะ" กับบกหผู้ที่เราอย่างมีอารมณ์ดี "พุดถึงผู้หญิงหากินใจก็ ๆ กันร้านดีดัน มีหลายช่องที่เลิกกิจการไป เพราะไม่มีแขกมาอุดหนุน ป้าหรือเจ้าของซ่องบาง คนก็หนีไปเลยเล่นเอาผู้หญิงหมดด้วย เพราะเด็กเหล่านี้ล้วนฝ่ากเงินไว้กัน เจ้าของซ่องคงจะหนีสองหัวมีเด็ก ๆ ที่น่าสงสารจะกลับบ้านก็กลับไม่ได้เลย ไปฝ่าฟ้าชีวิตกับเจ้าของซ่องหรือเจ้าของสำนักใหม่ต่อไป พุดถึงเจ้าของซ่องนั้น มีทั้งคนจีน ไทย และมุสลิม แต่คนจีน ดำเนินกิจการดีกว่าพระรูรื่องการค้าดี และมีผู้หญิงจำนวนมาก คือแห่งละ 70-80 คน เป็นอย่างน้อย"

"เรื่องอันตรายจากสถานที่บริการเหล่านี้มีอยู่มากค่ะ เพราะพวกรามาแล้วไม่พอกอาชญาและไม่ชอบอะไรมากว่า ส่วนใหญ่มาดูผู้หญิงแล้วก็ตกลงราคา กัน 400-500 บาท ราคานี้ก็ยังน้ำหนักไม่แน่นอน ใครสวย แต่งตัวดี หรือใหม่ที่นี่เดี๋ยวก็มาหากันที่อื่น อาจขึ้นราคา 700-800-1,000 บาท จากนั้นพวกรามากดี ก็ให้สองล้อเครื่องรับจ้างไปส่งเด็กให้แขกที่โรงแรม คุณคือบุญเดชะพวกรเด็ก ๆ ซึ่งทั้งสองล้วนเป็นรถแท็กซี่ กันที่โภ-ลักษณ์ไม่ถือสา กันห้องนอนห้องน้ำ กันห้องน้ำแล้วขึ้นมาเดียวกัน โอบไปหล่อสาวไทยเป็นคู่ ๆ เดือนถนน กันที่นี่ชาร์ชินแล้วก็ พวกร้านค้าต่าง ๆ กับบกหผู้หญิงเดียวกัน เพราะช่วยทำให้การค้าของเข้าพลอยมีผลดีไปด้วย อายุร้านดีดันนี้พวกรามาแล้วเดินชุมผู้หญิงตามซ่อง พอเขานะนี่อยู่แล้วเลย ware เข้า

อุษณีย์ ไชยสุวรรณ

นานั้นตัดผม จึงทำให้ดีดันมีรายได้ด้าน "ไปด้วย คุณล้าวเป็นอุตุไช่นะคะ"

ลาต่ออุสุไหงโภ-ลักษณ์

สุไหงโภ-ลักษณ์นี้มีปัญหากระทนน มากจากผู้ชายแล้วเชียดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลมาแล้วเชียดงสีบดุลรายได้ให้แก่ พีไทยปีละมาก ๆ จึงหาวิธีการเข้มงวด อายุอ่อนโสดนี้เชียด แต่ต่อไปรีกีดานผู้ เชียดเห็นว่าคนรวยอย่างชาวนาแล้วเชียด นี่ค่าเงินหรือเชียดแพงกว่าเราถึง 10 บาท และมีกิจเดสตัพหาออย่างบุญชันหัวไว จึงไม่เป็นผลที่จะสกัดกันได้ง่าย ๆ แต่ถ้ามีเงินไวรีกีดานรัฐบาลไทยไม่ควร ละเลยกรณีดังกล่าวที่นี่ การค้าผู้ชาย ตอกย้ำกันให้จะแจ้งและจริงใจต่อ กัน เพราะต่างเป็นประเทศก่ออุบัติ จึงต้องห้าม กรณีดีดันโดยนายส่งเสริมการเข้าออก ประเทศอย่างละเอียดลออวยดังที่ได้ปฏิบัติ กันมาอย่างดีดันที่นี่

สุไหงโภ-ลักษณ์ในอนาคตเมื่อไม่มี ปัญหาออย่างนี้นี้ ผู้เชียดเชื่อว่าจะเป็น

ยกไปใหญ่เท่าเศรษฐกิจของภาคใต้ตอนล่าง หากใหญ่ที่ว่าใหญ่ทางการค้าก็สู้ไม่ได้ เพราะขาดตลาดใหญ่ หรือนักท่องเที่ยวของไทยจะเข้าไปเชื้อสินค้าหรือ เจ้าเงินไปทุ่นให้ผู้ชายแล้วที่ป้าดังเบชาร์ แต่สุไหงโภ-ลักษณ์มีรายได้จากการเพื่อนบ้าน นาแล้วเชียดเพียงประศุเดียว ถ้าประศุบานนี้ถูกปิดวันใด ธุรกิจสุไหงโภ-ลักษณ์ก็หมดลงหายใจวันนั้น

จากดินแดนแห่งพุกน้ำดิน หนาแน่น้ำป่าลับดูหัน บัดนี้ได้เปลี่ยนสภาพเป็นเมืองใหญ่ที่ทันสมัย และกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ไปตามลำดับ ให้ลาต่ออุสุไหงโภ-ลักษณ์ ดินแดนแห่งสุคุตได้เมืองสบายน

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ คุณอุรุพงษ์ วิรชเดชพล คุณสนิท จักรวรรดิ คุณวิรัญ ห่วงสวัสดิ์ คุณประเสริฐ บุญชูรา ไวโรจน์ คุณมนูญ ไชยสุวรรณ และคุณนาลี ลังษ์ทอง ที่ให้ความร่วมมือให้ข้อมูลแก่ผู้เขียนอย่างดีมาก □